Maatschappelijke haalbaarheid LES & TVW

Hillegom, Lisse & Teylingen | Concept

E:M+MA.

12 januari 2021

Inhoudsopgave

1. Houding t.o.v. energie en warmte
2. Houding t.o.v. gemeenten en participatie
3. Lokale energiestrategie
4. Transitievisie warmte
5. Aanbevelingen
6. Verantwoording

Houding t.o.v. energie en warmte

Over klimaatverandering is weinig discussie

Weinig invullers van de vragenlijsten hebben twijfels over het bestaan van klimaatverandering. Ze onderkennen ook dat de mens dit (deels) heeft veroorzaakt.

Veel respondenten geven ook aan te weten wat ze kunnen doen tegen klimaatverandering en zich verantwoordelijk te voelen.

In de interviews hoorden we weinig twijfels bij de ernst van het klimaatprobleem.

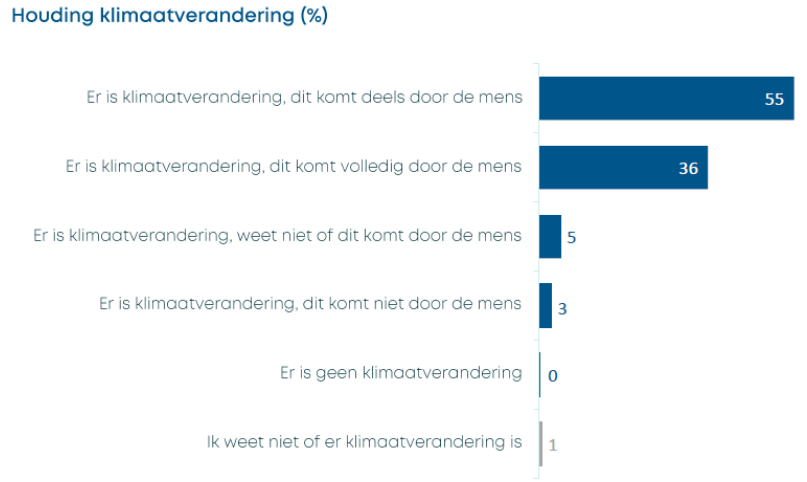

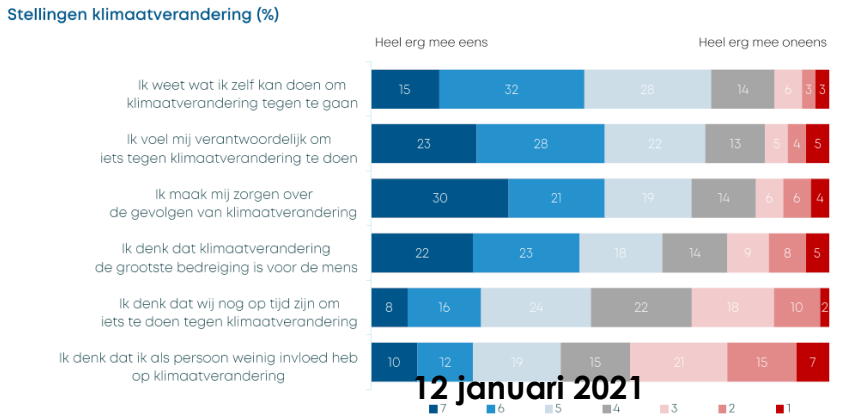

Inwoners zijn pragmatisch over de energievoorziening

Energie moet altijd beschikbaar en betaalbaar zijn.

Het maakt inwoners veel minder uit waar hun energie wordt opgewekt.

Ondernemersverenigingen geven aan: het gaat uiteindelijk om kosten en baten. Denk ook aan corona: er zijn andere (financiële) zorgen momenteel.

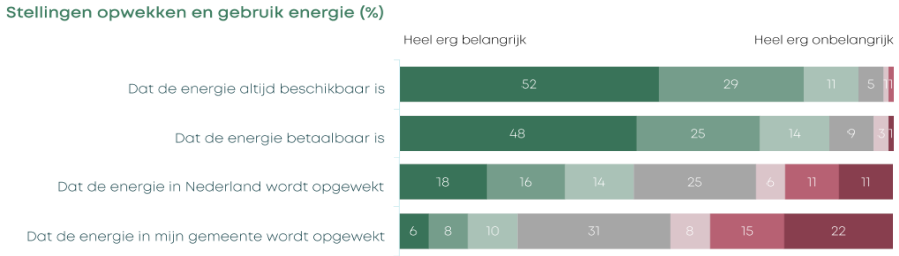

Energie en warmte hoeven niet lokaal

Energie- en warmtevoorziening wordt door de meesten gezien als een recht, een nutsvoorziening die nationaal geregeld moet worden. Dat leidt bij sommigen tot scepsis over de nadruk op lokale maatregelen.

Verschillen tussen de drie gemeenten

De resultaten van de vragenlijsten suggereren dat inwoners van Teylingen net iets positiever zijn over thema's die te maken hebben met de LES en TVW. Maar die verschillen zijn te klein om rekening mee te houden.

In de interviews hebben we geen duidelijk verschil opgemerkt tussen de gemeenten. Veel stakeholders spreken over de hele Bollenstreek, niet alleen over hun eigen gemeente.

Houding t.o.v. gemeenten en participatie

E:M+MA.

think. do. connect.

Meer concrete informatie is gewenst

Stakeholders geven aan meer informatie van de gemeenten te willen. Liefst in cijfers: hoeveel moeten we opwekken? Welke scenario's zijn er om dat te doen, en hoeveel levert elk scenario op? Voor veel stakeholders is dit niet duidelijk.

Daardoor vinden velen het moeilijk om een duidelijke mening te hebben, of zijn ze sceptisch over de fundering van de plannen.

> "Maak duidelijk aan inwoners wat precies de opgave is en wat ongeveer de kosten zullen zijn. Vraag vervolgens wat ze daarvan vinden."
>
> Betrokken burger

Gemeenten moeten nadrukkelijker contact zoeken

Het idee is dat de gemeenten nog maar weinig naar buiten zijn getreden over hun plannen en visies.

Er zijn wel kleine initiatieven geweest (bijv. €70 per huishouden voor verduurzaming), maar zonder al teveel context.

Verschillende stakeholders vragen de gemeenten om actief contact te zoeken met hen en inwoners, bijvoorbeeld door een wijkaanpak. Niet afwachten tot anderen bij de gemeente aankloppen.

> "De gemeente krijgt weinig gedaan en probeert steeds zelf het wiel opnieuw uit te vinden. Werk samen met andere partijen die al kennis en ervaring hebben."
>
> Duurzame stichting

Participatie kan ook in kleinere gezelschappen

Naast algemene communicatie en participatie (lokale krantje, inloopavonden, vragenlijsten, etc.) zijn er ook ideeën voor meer intensieve participatie.

Bijvoorbeeld een structurele klankbordgroep van inwoners en ondernemers, mits duidelijk is wat zij kunnen inbrengen en wat daarmee gebeurt.

"Energiecoaches willen ook meedoen met het technische denkproces, niet alleen mensen activeren."

Energiecoach

"Als je een kleine groep ondernemers mee laat denken en ze zijn positief, zijn dat meteen je ambassadeurs richting de rest."

Voorzitter ondernemersvereniging

Lokale energiestrategie

E:M+MA.

think. do. connect.

Veel voorstanders van zonnepanelen op daken

Zonnepanelen op daken worden gezien als *no-regret* maatregel: ze hoeven niet in het landschap en leveren toch duurzame energie op.

Het idee is ook dat hier nog veel te winnen is: veel daken hebben nog geen zonnepanelen (ook daken in het beheer van de gemeenten).

Weerstand tegen windmolens

Zowel respondenten van de vragenlijsten als geïnterviewden geven vaak aan weinig te zien in windmolens in de Bollenstreek.

Inwoners die zelf geen uitgesproken mening hebben, weten vaak wel van anderen die tegen windmolens zijn.

Redenen: verpeste zichtlijnen, ze zijn lelijk.

Weerstand tegen zonneweides

Er is iets minder weerstand tegen zonneweides, maar ook daarvoor is weinig enthousiasme.

Redenen zijn ongeveer hetzelfde als bij windmolens, met de toevoeging dat onder zonneweides niets kan groeien (dus slecht voor de bollenvelden).

"Duitsland is een schrikbeeld: kilometers aan alleen maar lelijke zonneweides in het landschap. Dat wil ik hier niet."

Inwoner

Wanneer wel windmolens / zonneweides in de gemeenten?

+ Cluster zoveel mogelijk op plekken waar weinig mensen er last van hebben.
+ Compenseer inwoners die er last van hebben.
+ Communiceer waarom windmolens en zonneweides nodig zijn.
+ Zonneweides langs het spoor en drukke wegen (niet in het landschap).
+ Windmolens bij uitgegraven plassen in de regio zijn minder erg.

"Maak duidelijk waarom windmolens en zonneweides nodig zijn om de doelen te behalen. Anders willen mensen ze alleen maar in zee hebben."

Energiecoach

Kernenergie is een serieuze optie

Vrij veel inwoners vestigen hun hoop op kernenergie en zijn argwanend dat deze optie niet wordt genoemd.

Sterker: sommigen denken dat de opgave zonder kernenergie überhaupt niet mogelijk is, dus haken af als deze optie niet wordt meegewogen.

> "Ook u ontwijkt in deze enquête de optie Kernenergie. Dat vind ik buitengewoon kwalijk, aangezien het de enige juiste optie is."
>
> Respondent vragenlijst Hillegom

Transitievisie Warmte

E:M+MA.

think. do. connect.

Huizen isoleren is belangrijk

Veel mensen die we spreken geven aan dat ze isolatie de basis vinden voor alle maatregelen wat betreft warmte. Het vergt ook een relatief kleine ingreep voor de meesten.

Dit gaat niet alleen over duurzaamheid, maar ook over comfort in huis.

Zorgen over gasloos leven

Veel inwoners vinden het niet makkelijk om van het gas af te gaan. Ze weten vaak ook niet wat ze daarvoor precies moeten doen.

Vooral de kosten en vele handelingen zijn een punt van zorg: alternatieven zijn duurder en vergen vaak nog andere investeringen (zoals isolatie).

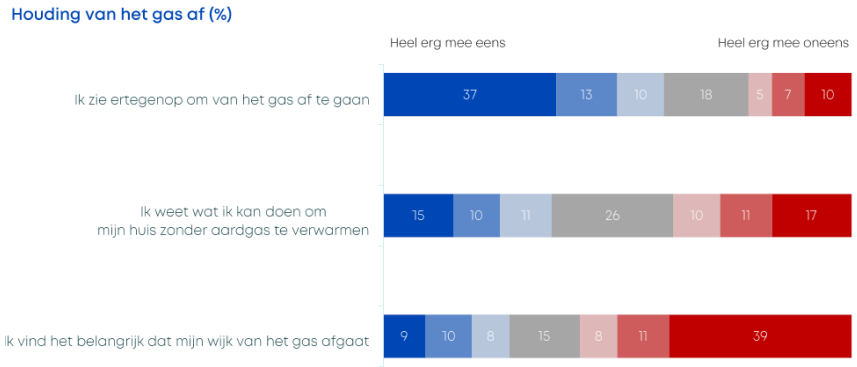

Aardgas is duurzaam, niet te snel overstappen

Er is ook scepsis over de noodzaak om van het gas af te gaan. Aardgas wordt gezien als relatief schone energiebron.

Er wordt ook gewezen naar buurlanden die juist meer gas gaan gebruiken.

"Van het gas af gaan heeft niets met duurzaamheid te maken, alleen met Groningen. Waarom importeren we het dan niet gewoon?"

Inwoner

Onduidelijkheid maakt de keuze moeilijker

Het is nog niet duidelijk waar de gemeente heen wil: centraal warmtenet, ieder voor zich, full-electric? Als je nu investeert in een warmtepomp, kan het zijn dat hij over 10 jaar waardeloos is.

De situatie kan per huis verschillen

Maatwerk op wijk- of zelfs straatniveau kan inwoners helpen. Isolatie werkt anders bij nieuwe huizen dan bij oude, en anders bij een rijtjeshuis dan een vrijstaand huis.

"Bij ons in de straat zijn veel trillingen door vrachtwagens, wat normaal dubbel glas niet haalbaar maakt. Kunnen we met de gemeente niet zoeken naar een oplossing waarbij ook gelijk de trillingen worden aangepakt?"

Inwoner

Aanbevelingen

Kansen

+ Treed **prominenter** naar voren als HLT-gemeenten: neem het initiatief, ga actief in gesprek, maak duidelijk wat je van inwoners wilt.

+ Maak de opgave zo **concreet** mogelijk. Geef aan wat daarvoor nodig is. Komen we er door alle daken vol te leggen met zonnepanelen? Waarom zijn windmolens daarnaast ook nodig? Waarom kunnen die niet op zee? Laat ook zien welke **dilemma's** je hebt als gemeente, zodat inwoners daarin kunnen meedenken.

+ Laat specifieke stakeholders **structureel meedenken** (energiecoaches, duurzaamheidsverenigingen, ondernemers) en neem hen serieus als gesprekspartner.

+ Zoek naar **integrale oplossingen**. Het gaat niet alleen over duurzaamheid, maar ook over leefbaarheid, comfort van wonen en natuurlijk kosten. Zoek met inwoners naar oplossingen die voor hen nuttig zijn (maatwerk).

Opbrengst participatie t.o.v. uitganspunten LES (27/08/20)

+ Gesprekken met stakeholders en inwoners bevestigen het uitgangspunt dat de opwek van duurzame energie evenredig gespreid moet worden in de regio. De mensen die wij spraken, denken daarbij dat het goed is om zon- en windenergie op enkele plekken te clusteren. Daarbij moeten de gemeenten wel blijven uitleggen waarom opwek in de regio überhaupt nodig is. Waarom bouwen we niet 'gewoon' een kerncentrale? Waarom niet alle windmolens in de Noordzee?

+ Stakeholders en inwoners bevestigen het uitgangspunt van de gemeenten dat de opwek van duurzame energie het landschap zo min mogelijk moet verstoren. Mensen kunnen zich hierom ook goed vinden in de gedachte energie opwek te combineren met infrastructuur.

+ De gemeente Lisse sluit op voorhand opwek op de bollenvelden uit. Hillegom en Teylingen sluiten niet op voorhand gebieden uit. Het op voorhand uitsluiten van bepaalde gebieden lijkt niet zo te leven onder de mensen die wij spraken. Wel gaven zij kansen en/of randvoorwaarden mee voor wanneer grootschalige opwek wel en niet kan. Zie pagina's 13 t/m 16.

+ De mensen die wij spraken bevestigen het uitgangspunt van de gemeenten om particuliere en zakelijke initiatieven en ontwikkelingen te stimuleren. Mensen geven daarbij aan dat ze graag daarin extra worden aangemoedigd door de gemeente. Iemand gaf bijvoorbeeld aan dat hun organisatie soms meer moeite moeten doen dan zij zouden willen om aan de slag te kunnen met bijvoorbeeld verduurzamingsmaatregelen. Ook een actieve informerende rol van de gemeente is hier gewenst: waar kan ik beginnen?

Opbrengst participatie t.o.v. uitganspunten TVW (27/08/20)

+ De gesprekken met stakeholders en inwoners bevestigen de voorlopige uitgangspunten uit de memo vertrekpunten d.d. 27-08-'20.
  - Namelijk: Beschikbaar en betrouwbaar richting de toekomst; Realistisch en betaalbaar voor iedereen; Ga aan de slag met energiebesparing; En, samen kennis delen om de verduurzaming te versnellen.
  - Daarbij geldt: betaalbaarheid is belangrijk, maar de zekerheid dat je huis goed verwarmd wordt, en dat je er comfortabel kunt wonen, is belangrijker.

+ Hier liggen een aantal kansen voor de gemeenten:
  - Help inwoners met een duidelijke informatievoorziening. Welke maatregelen kunnen zij zelf nemen? En waar kunnen ze dan het best beginnen?
  - Werk mee met inwoners/organisaties die zelf met ideeën komen. Lever maatwerk.
  - Informeer duidelijk over welke kant de warmtetransitie per wijk op gaat en wat de opties zijn: heeft het zin om nu te investeren in een warmte pomp? En als we daar nu nog niets over kunnen zeggen, wanneer dan wel?
  - Blijf uitleggen waarom de gemeente van het aardgas af moet. En ga daarin verder dan de verplichting die het Rijk oplegt.

Verantwoording

Aan dit rapport liggen ten grondslag…

+ Gesprekken die wij voerden met stakeholders en inwoners van Hillegom, Lisse en Teylingen. Zie de bijlage met de verantwoording voor meer informatie.

+ De resultaten van het enquête-onderzoek dat DirectResearch uitvoerde.

+ Deze rapportage is nog in concept omdat niet alle gesprekken met inwoners zijn afgerond op het moment van schrijven. In de definitieve rapportage nemen we ook de opbrengst van de meedenksessies op 20, 21 en 25 januari op.

think. do. connect.

E:M+MA.